

KEMENES VIDÉK

KÖZÉRDEKŰ FÜGGETLEN ÚJSÁG.

(„KISCZELL és VIDÉKE“)

szociális és népi lap.

Kisczell és Vidék

Előfizetés ár: 8 kor. Nagyodvára . . . 2 kor. —
Fél évre . . . 4 „ Egyes szám ára — 30
Szociálisról értekezhetni: kedd, szerda és csütörtökön.

Felolvasó szerkesztő:
Huss Gyula
Helyettes szerkesztő:
Bakanyi István

Ceľadömök, D 6 m 6 l k útsz. Gumbás háza — Ide
szedik a lap melletti és anyagi részét illető
leveleket.

TÖ. JÁRÓ

A faluban csönd van. A határ néptelen. Egy-egy fat, venyigét, szalmát hordó kocsi mutatkozik csak. Viszik a téli futeni valót. Ide-oda alig lesz tennivaló, most lesz kapos a falun — a könyv. De hát nem minden könyv a jóbarátunk is egyuttal. A rossz könyv kegyetlen ellenségnek. Atól őrizkednünk kell. Regulárol, az edelényi rabnógyilkosról, a minap tánt ki, hogy lelket rossz könyvek olvasása mételeyezte meg. A mint a könyv mosolyra, kedvre, nagy elhatározásokra fakaszt, a gonosz iratok olvasása betaszit a bünbe. Mikor nyomtatott betűt vesztek a kezetekbe, mindig óvatossá legyetek. Sohasem tudhatjátok, lelketeknek milyen mérgetől szabaduljatok meg.

De annál inkább becsüljétek a jó könyveket és valóban helyes érzéssel gondoskodhatott a földmivélsügyi miniszter a nép javáról, mikor megírta betű irant való óhajukat, könyvtart adott községeknek, iskoláknak, köröknek, szövetkezeteknek. Es milyen könyveket! A földmivélsügyi miniszterium nagyon helyesen azt az elvet vallotta, hogy szénégetőnek tőkén legyen a szeme, a mi másképpen ugy is kifejezhető lenne: a földmivelő pedig jobbára a földmivéléssel foglalkozó könyveket olvasson. Sohasem felejtsem el azt a nyírségi magyart, a ki nekem büszkén mutatta egy méter 26 centiméternyi

sorközzel ültetett, kikarrósított, gondosan permetezett szőlőjét s mutatta, hogy milyen egészen más az ő szőlőművelési módja mint társaié és büszkén hozzátette, hogy ő müttrágyás, de minden évben háromannyi termése van. Arré a szávamra, hogy:

— Kítől tanulta est? Igy felelt:

— Nem láttam én azt sehol, csak olvastam a könyvtarból egy könyvből. Olyan akurátosan le volt írva ebben a könyvben az új módú szőlőművelés, hogy én kiszedtem vehető tökémet, rigoriloztam a földemet előírás szerinti, astán sorról-sorra végeztem a dolgomat. Társam lett a könyv. Az igazított el mindenre. Ha tehetésem lenne, eljárnék falura s hirdetném, hogy csak olvasni, felebarátaim. A könyv a legjobb barát. Az ad legjobb tanácsot. A könyv sohasem csal meg, szeretem a földmivélséket, regényeket is, de azt mondóm, hogy a földmivelő ne fázzeik a gazdasági könyvektől sem.

Igy beszelt a nyíri magyar és hány ezernek a véleményét szóia tarta meg. A földmivélsügyi miniszter minden évben szaporítja a könyvtarak számát s minden évben sokat folyamodnak érte. Nincs eset rá, hogyha közég, kör, szövetkezet kerí oly formában, a hogy elő van írva, hogy bárkit elutasítsanak. De persze a kervényekkel sort tartanak. A ki előbb jön, előbb kap. Azért nagyon helyes lesz olyan helyeken, a hol ez a szükséges intézmény nincs meg, folyamodni érte.

Ha a község kerí a könyvtárt, akkor a községi képviselőtestületnek jogeros képviselő testületi határozatot is mellékelni kell, es a tudnivaló a szövetkezetre is.

Mennyi boldog óra emléke, — a léleknek milyen derűje luppang a könyvek lapjain. A boldogulásnak mily ösvényeit mutatja meg egy-egy könyv. Es ha még hozzátesszük, hogy mindent ingyen adják, szinte csodálkozunk rajta, a szűk való kérelmek száma nem sokkal több!

Széchenyi Istvan gróf, a legnagyobb magyar is a nép kipallérozásában talált meg a boldogulás titkát. A magyar föld sok kincsét rejt, a mit csak gazdasági ismereteink gyarapodásával bányászunk ki. Mar ma is sok valózott a nép gazdasági módjában, de ha egész szélétében hódít a helyesebb, a jobb, az észszerűbb gazdasági módja, kedves hazánkra rá se lehet ismerni. Edison, a világhírű amerikai feltaláló most végig gépkocsinak gesz Európát. Franciaországról azt mondja, hogy az egész ország egy szép kert.

Majd ha hazánkról is ilyenek irnak, akkor lesz boldog a magyar.

— **Tanítók bankja.** A Magyarországi Tanítók Országos Szövetsége f. évi augusztus 25-én tartott közgyűlésen elhatározta, hogy Magyarországi Tanítók Bankja „Reszvénytársaság” címen a tanítók anyagi érdekeinek előmozdítására és a tanítószeg humanitarius intézményének felvirágosztatására bankot alapít. A részvény aláírására az iverket már kibocsátották.

Meghalt az utolsó virág a mezőn.

Felsikolt a vad szél a fak gallyát rázza,
Hullanak a földre rozsdás levelek;
Sötét varju-sereg rekedt karogása
Hallik a magasból, a szürke verebek
Gubbasztó csepata fáva didereg.

Mint halotti lepel, köd borul a tájra,
Elhal a napangar, nem törheti át,
Pedig egy haldokló kis virág öt várja,
—Várja utóljara a nap sugarat . . .
Végre fájós szívvel megadja magát . . .

Élt a szélvész és ijesztő-csend támad,
Meghalt az utolsó virág a mezőn!
Lombhullató fákat elfogja a bánat,
Szomorúan állnak e bus temetőn . . .
Meghalt az utolsó virág a mezőn!

Megujul a szélvész hangos zokogással,
Szazados fat tördel, rút gallyakat tép.
Be akarja sárgult levelesokasággal
Az elhalt virágot, meg seprí szét,
Rémes vihoggással száguld szerze szét.

Száguld tova, messze . . . elterjed a gyászhir,
Atterjed a gyászhir völgyön, bérceletőn;
Meghallja mindenki s mely zokogással sir:
Meghalt az utolsó virág a mezőn! . . .
Meghalt az utolsó virág a mezőn!

Doktor Derső.

Levelírás.

Azik a kaszárnya. Esik soggel óta.
Iroszobava lesz a kantine ivoja.

Leveliel telik meg a durva nagy asztal;
Irnak a legények lassan, komoly arccal.

Ki anyjat csitítja vigasztaló hangon,
Ki meg ezzel kezd: Rozsam, kis galambom!

Peregnek a tollak — de komissul fognak!
Nehes a toll annak, a ki fegyvert forgat.

Csak egy legény nem ír. Ott könyöklő hátul.
A nyíró ablakon az esőbe bannul.

Saivere ráfekszik tompa nehés banat . . .
— Hat te pajtas, nem irsz az édes anyádnak?

Irnék — szól szomorun —, irnék, de ha nincsen,
Rég a földben porlad . . . Áldja meg az Isten!

Ránéznek. Nem szólnak. Levelükre dőlnek.
Majd egyik föltekint: Hát a szeretődnak?

Irnék — szól, sötétén —, irnék, de ha nincsen . . .
Hazug volt, másé lett . . . Verje meg az Isten!

A mihályi fehér asszony.

A kapuvári pébánia-barátok szőlő-
ben fehér assal mellett ült a társaság. Kivá-
rosi estek egyhang, végtelen sivatagaban üdítő
oasis a poharazás, a szócserre.

Nyírva volt az ablak, behallatszott az eső
tompá zuhogása. A szénfekete égen komor fel-
hők rogtak keresztül s harci tornára keltek a
Kisalföld sárguló mezői felett. Neha-néha meg-
villant egy fellegszem s lacesapó langja sejtelmes
kék fűvillal vonja be az arokat.

Ilyenkor néma dőbben ült a szivekre.
Lázasan, de szorongva szakatol az agygepessé.
A büszke, dacos ember, a föld kiralya felőn rop-
pan össze a láthatatlan hatalom előtt. Megm-
gyarazhatatlan mágneses erő húzza a gondolatot
a misztikus dolgok világába, életré kulnek, fel-
újulnak régi, szazados mesék szellemekről, id-
szerteljárásokról, látomásokról.

— „Nekem volt már dolgom a kisértettel”
szólt most az asztalfőn ülő prepost s markás
férfias arcán komolyakra váltak a vonások.
Összetelődtek a székek. Minden tekintet
reá tapadt.

— Esperes koromban történt. Fagyos febr-
ruári idő volt. Mint püspöki biztos a pebánitákat
inspicálótan a estere kelve siveesen fogadtam a
mihályi kastyó urának, Dóry kamarásnak meg-
hívására vacsorára, meggyasára. A kastyót ismer-
heik valamennyien. Ott fekszik a falu közep-
ében Rába es a győri orszagut derekszögében.

— A szőlőket szőltek es temettek el. Valamikor
Lőrinc győri püspöké volt, a ki a Mohi pusztán

Visszaadások Kivándorlók szállításánál.

Rihliger János lement tárcairó a következőket írja: Magyarországot egyetlen tengeri városának, Fiumének élénk kikötőjében, késvele egyik rakodó mellett horgonyos a Cunard Line angol oceanjáró gőzöse, a „Carpathia”, melynek néhány óra múlva készen kell lennie, hogy Palermon, Nápolyon és a Gibraltáron át Newyorkba induljon. Ez eléggé érdekes látni valót nyújt. Különösen lebilincselő és egyuttal megható is az a sajátos kép, mely a fedélzeten levőnek a rakodó alsó pontjáról kinálkozik. Ezrével állanak vagy gubaszkodnak ott kisebb nagyobb csoportokban nyomorúságos, rosszul táplált, szegényes-ű öltözött alakok minden korból, a caesemótól kezdve egészen az elgyengült aggig, mellettük óriási csomag halmazok, melyek csekély értékű gunyáikat, holmijaikat tartalmazzák.

Ezek az emberek: kivándorlók, többnyire rabszolgák, kiknek születésük helyén nincsen elegendő egzisztenciájuk és a tengeren túl keresnek új hazát; velők vannak családjaik és ismerősek, kik el kísérik őket abban a reményben, hogy nemsokára követethetik őket. Egyikük má sikuknak már vannak is ismerőseik, rokonai odaát, s ezek talán jobban fogynak boldogulni abban a nagy országban, melynek nyelvét nem ismerik.

Mig az első és másodosztályu utasok minden formaiság nélkül juthatnak a hajóra, a szegény kivándorlókát előbb orvosi vizsgálatnak vetik alá. Lent a hajó lépcső mellett áll a kormánybiztos és a hivatalos orvos. Anyanyelvük szerint csoportokra felosztva sorra jönnek a kivándorlók. Az orvos megvizsgálja a férfiakat, a nőket és a gyermekeket, különösen pedig a szemeiket. A kit egészségesnek találják, az podgyászával felszállhat, a ki azonban a rendkívüti ragályos egyiptomi szembetegségben szenved, mely a délszláv népeknél fordul elő leggyakrabban és melyre leginkább ügyel az orvos, azt könnyörtelendül visszautasítják, mert az ily betegeknek nem szabad amerikai partra lépni és a hajóstársaság köteles őket saját költségén Európába visszaszállítani.

Es által sokszor egész családok ellesznek választva. egyik részük hajóra szállhat, másik részüknek vissza kell maradnia, a mi természetesen szívettépi jelenetekre ad alkalmat. Ily módon persze a hajószállítás nagyon sok időt vesz igénybe.

Időközben a fedélzeten megjelennek az első és másodosztályu utasok, a kik csodálkozva és megrendülve nézik a többi kivándorlónak bármok módjára való elhelyeztetését. Igen rossz benyomást keltenek a hajón a kivándorlási ügyészek és azok felhajtói, kik majd majd amott csoportokban állva, épp oly feltűnő, mint titokzatos módon tárgyalnak egymással.

Több nyelvre értvén, rögtön más nyelvre terelik beszélgetésüket, mihelyt valami idegen közelodik hozzájuk. Amellett pontosan tudják, ki mit angolul vagy németül, horvátul vagy magyarul, szlovénuul vagy olaszul, bolgáruul, szerbül, vagy lengyelül. Nagyon agyafúrt emberek, kik jól tudják, miért trafikálnak suttyomban, kevésse kifogástalan üzletük megköveteli ezt.

Vegre utrakész a gőzös és lassan nekiindul. Valamennyi fedélzet nyüzsgő az embersokaságtól különösen a kivándorlók két fedélzete, melyek tulzsufoltaknak látszanak. A kivándorlók on es a partron visszamaradt barátjaikon hatalmas megindulás vesz erőt. Csaknem valamennyi férfi es nő sir es zokog! Rövid del az elindulás után trombitaszó hívja az utasokat az első ebédhez a fedélzeten. Az étkezés még az első oltályban is izléstelen, mint minden angol hajón és német gőzökön való főnyes ellátással össze se hasonlítható. Az ételek elkészítési módja nem világos szere a szakácsművészetnek es épp úgy, mint az étkezés összeállítása csak amerikai gyomornak való. Az ételekhez hasonló az italok minősége is — a bor közönséges es a sör rossz.

Feltűnő a kérdés: minő emészthetelen ételeket kaphatnak angol hajókon a harmadosztályu utasok, ha már az első osztályunkat ilyen silány ételekkel es italokkal traktálják? Ehhez járul még a kizárólag angol hajószemélyzet barátság

tanul módora, ugy látszik a személyzetnek már az is kellemetlen, hogy egyáltalán utasok vannak a hajón. Legrosszabb természetesen a sűrűn összehurkolott kivándorlók helyzete. Mint hogy a levégő a fedélzet alatti óriási hálócsarnokokban tóztatós, a legtöbb közülök a fedélzeten marad, akár egészségesekek, akár betegek, még akkor is, ha csak az első es egészen átáznak-átáznak. Éjjel azonban a hálóhelyiségekben kell tartózkodniok, hol négy ágyszor vonul el egymás fölött. Az első es másodosztályu utasoknak tilos a kivándorlók helyiségeibe lépni — van, mine kitudásátó: tartani lehet.

Szalóky Zsigmond

szobrász és kőfaragó
Cell közl. on, Sz. Háromság-tér.

Sinkóráktárolomban a legkényesebb igényeket is kielégítő sarkkövetek, k-reszletek, lépcsők és a kataszteri felméréshez szükséges előírás szerinti határjelző köveket raktáron tartok. Szobrász ipari képzettségem folytán abban a helyzetben vagyok, hogy es szakmába vágó munkákat széjjel-ajányosan végezhetek. Széles partfogásat es raktáron megtekinté

Szalóky Zsigmond
szobrász és kőfaragó

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régiónak bizonyult háziész, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult kőzvényes, szorosz, oszmaul és mehelőseknél.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevértárlók óvatossak legyünk es csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony”-jelleggyel es a horgony-összeállítással ellátott dobozba van csomagolva. Árja üvegekben K.-80, K.1.40 es K.2.— es üvegekben minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest. B. Richter gyógyszerárara az „Árany orszlánok”, Prágában, Elisabethstrasse 5. neu.

halt hősi halalt. Az ő uradalmához tartozott két varmegye földje Sarvarától Kapuvárig.

— Hogyan került a Dörök kezére a birtok? — érdeklődött egy fiatalember, a ki kettőtől figyelemmel hallgatta a beszélőt.

— Nagy sora van annak — felelte a prépost. Egész kis történelem. Il. Endre király megengedte Ugrinnak, hogy az ő Kislady családunk egyik tagját örökbe fogadja. Az idományzó okievel most is megvan Kislady Árpád Béla ná, magam is láttam. Tehát, s mint mondtam a Kisladyké lett Mihályi a puspök ősi haláltan.

A XVII. század felé azután zalagos birtokba vették a Nicky grófok, majd körülbelül kétszázötven évvel ezelőtt a szörzsi Horvathok. Bekesnyak, Barthodeiszkyek, Fiafhok, Dörök családok sorozódása folytán jutott mostani tulajdonos kezére.

— És hát sok volna emesélni mindent Nem is tartozik a meséhez, csak mint érdekeset említem hogy a kastély emeletes épület volt, négy bastáyszerű toronnyal a sarokban az hiszem Vak Bottyán generalis urannak is dolga lehetett vele, mikorújt erre járt. A nagy bastya kösül kettőt lebontottak mert a kastélyt meghosszabbították, de a másik kettő egészben megmaradt. Még a löresek is is úgy bamlának arra vetődökre, mint valamikor régeu, Endre urakban.

— A mint mondtam elfogadtam Dörök urakban. Nem-ura bárók es mások, pompas hangulatban utak az órák. Vacsora után briget-játékunk majd előkerült a sakk, az en kedves szó-

szunvadó lángja oda világított, láttam, hogy egy napot, szenvedő arcu, félrehúttas nő lép be rajta, s nesztelen járassal agyam felé tart.

— Elkövetkezünk, s nyuzvóra tértünk Sok leven a vendég a szobák mind levoltak foglalva. Egy maradt csak üres, mely a hátsó toronyra nyílt. Azt rendeztek be számomra. Mikor belptem a modern burtorozatu elegans szobába, már vígan égett a kandalló, Keilemes meleg áradt szét a levegőben, de tudva azt, hogy az ilyen hébe hoba fűtött szoba gyorsan kihűl, takarom fölé tettem könnyű bundamat is.

Lefeküdtem. Előbb azonban beztartam az ajtókat, a folyosóra nyílt is, meg a toronyhoz vezetőt is. Nem azert mintha félnek. De szó, a mi sző nem szeretem az éjszakai meglepetéseket. Elfuttam a gyrtvárt. Kissé nehezen ment a dolog, mert a fagyos februári szel be-besúvított a kandallóba. S aittól dal helyett harci indulókat dudoraszott filembé. Nem vagyok poéta, hat nem éreztem szelnek a fantáziámat. Sok ember elfogódnék talán arra a gondolatra, hogy ő most egyedül van egy szazados, ódon várkastély romantikus, misztikus csöndjében, távol a lakott szobaktól, a viharvert bastya tövében. Nekem helyen van a szívem, meg a lelkiismeretem s en bizony olyan kényelmesen éreztem magam, mintha csak otthon volnék az én kapuvári megismokott tanyában. Epen a másnapi teendőim motoskáltak a fejemen, mikor hángos döröjjel felpattant a toronynak ajtaja.

... s egy szeppeges, nyugtalan, álmatlan halottól a mihályi féh-re aszonymról.

— Felpattant az ajtó, s a mint a kandalló

JÓL TÁR.

ki velem kezd!

Finom, fess, elegáns
és olcsó cipőt kap

GOTTL 111 IZIDO

„Turul“ cipőraktárában

GERLŐC V. UTCA

Sági-utca

Csak a
minőség

világhírű
a valódi

PALMA
kaucsuk-cipősarok

Palma kaucsuk
ágybetét
minőség
elsőrang

A legújabb

B u o o k.

könyvek, újságok, szalonok, teljes
sz. illóanyagok, vendéglő és kávéház-
berendezések, vas- és rézbútorok, szőnyegek,
függönyök, cseresznye- és zongorák szállítat-
barhova

készpénzzel, vagy rendkívül előnyös
fizetési feltételekkel.

Díszes nag. bútor album 1 korona.
Teljes berendezésnél utazó mintak-
kal díjmentesen küldetik bárhova.

Mű. J. L. beend. Vállalat

BUDAPEST, IV. GERLŐC V. UTCA 7.
(Központi városháza mellett.)

Szülő- oltványokat

szállít amerikai
sz. és nyugati

fajokban, fajokban, teljes körű jótál va legújabb
választékban a már évek óta előnek és legmegbíz-
hatóbbak ismert:

Kakulómenti első szülőoltvány telep
Tulajdonos:

Gaspari Frigyes.

Medgyes 63 sz. (Nagyküllő m.)

Tiszta és egészséges kórház!

Az élelmiszerben található az ország minden részé-
ről előkészített élelmiszer, továbbá minden szü-
lőbetegek megrendelésének megfizetői előtt az ismer-
tős személyiségektől úgy szo- mint irásbelileg bizony-
ítottan szerkesztett magának a szülőtelep felállításá-

A celldömölki „Titánia“ gőzmosó, vegytisztító és kelmefestő vállalat.

Megbizóim kényelmét szemelőtt tartva a mai naptól fogva, a directe e
céla alkalmazottal, a tisztítandó ruhát — tekintet nélkül annak mennyiségére — a
háztól elvitetem és viaszszállítatom. Ha ebbeli kívánságát alant jegyzettel szóval v.
írásban közli. **Tisztításra elfogadok:** az egyszerű gőzmosástól a legkomplicáltabb
guovrérúzásig, jelesen: alsó fehérneműeket, ingeket, gallérokat, kényelket, női kelen-
gyét stb. Uri és női felső ruhákat, mellényt, blouze és aljakat, egyszerű és díszes
lyem ruhákat, női felöltőt. (jacket) belépt, (entree) nyakkendőket, s lyem, crepov és
berlini kendőket, bőr kabát és nadrágokat, szövet és csipke függönyöket, bútor szö-
vetet, szőnye gallerét és karmantyut, agy és asztal takarókat stb. **Vegy tisztításra és
festésre egész v. fejtett állapotban „minta után“ színre is.**

Működ a m. t. közönség ezves partfogusát kérem, biztosítottom, hogy főörök-
vésem az leaz, hogy elsőrendű munka, gyors és pontos kiszolgálás által a belém
helyzett bizalmat és jó indulatot megis érdemeljem.

Vidéki megbízást gyorsan és pontosan intézem el.

Ugyan nálam kaphatok illetve megrendelhető: mosó, mángorló, háztar-
tási, mezőgazdasági és varró gépek, kerékpárok, alkatrészek stb.—A legkedvezőbb
törlesztési feltételek mellett

Grünfeld Fülöp.

Elegendő posta cím „Titánia“ Celdömölki.

Hirdetéseket

felvesz a kiadóhivatal.

Sirolin 'Roche'

közkezdtséget bizonyított. kiváló tulajdonságainak közöni, mert a töredék erővel, a mellék ábról látható és jósz.
ézőrt évek óta orvosok és betegek előnyben részesítik. — Sirolin 'Roche' a legújabb sikeresen volt

köhögés, hurutok, hörghurut, influenza és görvélykór

A légzőszervekre kiváló előnyös befolyással van és megújítás kezdetén alkalmazva felette meglepő könnyíté-
sért. — Mar. nehézség nap múlva —

János közérzet helyreáll. Joggal nevezik a Sirolin 'Roche' a legújabb sikeresen

t ü d o b a j o k